



Warszawa, 26-03-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

III.7064.112.2025.DS

Pani
Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej
ePUAP

Szanowna Pani Minister,

do Rzecznika Praw Obywatelskich kierowane są skargi w sprawie regulacji zawartej w art. 6 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2025 r. poz. 350).

Zgodnie z powołanym przepisem, za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości odpowiednio:

- 1) pobieranego świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługujących na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych,
- 2) pobieranego zasiłku dla opiekuna przysługującego na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów

- przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobiety i 25-letniego przez mężczyznę.

W dniu 27 grudnia 2022 r. Rzecznik wystąpił do Minister Rodziny i Polityki Społecznej o przedstawienie stanowiska w sprawie podjęcia stosownych działań prawodawczych zmierzających do wydłużenia okresu opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez cały okres sprawowania opieki.¹

W wystąpieniu Rzecznik wskazywał, że rozwiązanie ograniczające okres opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez okres odpowiadający minimalnemu okresowi uprawniającemu do najniższej emerytury opiekunowie uznają za krzywdzące, zagrażające ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym tej grupy. Opieka nad chorym członkiem rodziny, którego stan zdrowia wymaga całodobowej opieki, jest niezmiernie wyczerpująca i obciążająca opiekuna, zarówno w wymiarze fizycznym jak i psychicznym, a zasadniczą kwestią jest wysokość otrzymywanego w przyszłości świadczenia emerytalnego.

Pragnę wskazać, że ograniczenie okresu opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie dotyczy jednak osób, które nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej ze względu na potrzebę udzielenia wsparcia osobie pobierającej świadczenia wspierające, określone w przepisach ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1429 ze zm.). Składki opłacane są przez cały okres sprawowania opieki.

Jak wynika z odpowiedzi na interpelację poselską, złożoną przez Panią Posel Iwonę Hartwich ², w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie są obecnie prowadzone prace legislacyjne w zakresie wydłużenia okresu opłacania składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe dla osób pobierających świadczenia opiekuńcze. Jednak w wyniku interpelacji Ministerstwo deklaruje podjęcie analizy tej kwestii, w szczególności w zakresie oszacowania skali problemu i ewentualnych skutków

¹ III.7060.898.2021 z dnia 27.12.2022 roku

²

<https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/interpelacja.xsp?documentId=42881EEC3706F7A1C1258C2000442369>

finansowych rozwiązania, tj. opłacania składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe za cały okres sprawowania opieki.

Mając na uwadze wpływające do Rzecznika skargi, a także postulaty strony społecznej, zasadne wydaje się rozważenie możliwości podjęcia działań legislacyjnych mających na celu zmianę obowiązujących rozwiązań.

Ponadto pragnę poinformować Panią Minister, że podczas spotkania w dniu 12 lutego 2025 r. Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich Pana Adama Krzywonia z Zespołem Praw Opiekunek/ów Inicjatywy „Nasz Rzecznik”³ podniesiono także kwestię uprawnienia do zasiłku pogrzebowego, określonego w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1631 ze zm.), do którego prawo uzależnione jest od posiadania statusu ubezpieczonego.

Zgodnie bowiem z art. 77 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci:

- 1) ubezpieczonego;
- 2) osoby pobierającej emeryturę lub rentę;
- 3) osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania;
- 4) członka rodziny osoby wymienionej w pkt 1 i 2.

Z powyższej regulacji wynika, że po wyczerpaniu okresu opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe przez okres odpowiadający minimalnemu okresowi uprawniającemu do najniższej emerytury, następuje utrata statusu ubezpieczonego, co w przypadku śmierci opiekuna skutkuje brakiem prawa do zasiłku pogrzebowego dla jego bliskich. Materia ta pozostaje w ścisłym związku z okresem opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe opiekunów.

Mając na uwadze powyższe, stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r. poz. 1264 ze zm.), ~~uprzejmie proszę Panią Minister~~ o przedstawienie stanowiska w kwestii podjęcia

³ <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/zrpo-spotkanie-zespol-praw-opiekonow-nasz-rzecznik>

działań legislacyjnych odpowiadających oczekiwaniom osób wspierających bliskich z niepełnosprawnościami i pobierających z tego tytułu świadczenia opiekuńcze.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/